

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Published by Pokrok Publishing Co.,
1809-1811 Howard St. — Tel. 2918.

Subscription by mail, — \$1.00 per year.

Vydává: Vydavatelská Spol. Pokroku

V. A. C. BURRÉ, ředitel.

309 1311 Howard ul. — Telefon 2918.

Předplatné — \$1.00 na rok.

Do Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU
Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 1. srpna 1906

NA PRAHU XXXVI. ROČNÍKU.

Po šestatřicet již zahajuje časopis náš svou pouť po této naší nové vlasti. Pětatřicet let neunavné a vytrvalé práce leží již za námi a my zahajujeme ročník nový, slibujeme, že i nadále budeme pracovat vytrvale pro dobro, uvědomění a povznesení našich krajanů.

Poslání naše je vznešené a důležitě. A kdo chápe toto naše poslání, kdo s námi cítí, zajisté že rád podá nám ruku pomocnou, abychom svému poslání zado- učiniti mohli v plné míře.

Za statky člověku nejdražší podnikáme zápas a doufáme, že krajané naši v zápasu tom neodprou nám hmotné i morální podpory. Pro dobrou věc našeho českého zápasu chceme na této půdě, do českých srdcí vkládat hrstku nad českým původem a krajany povznášet cheem k duševní inteligenci.

Pro dobro a prospěch svých krajanů neznáme oddechu ani odpočinku. Chceme lid náš přivést konečně k vědomí, že nestačí pouze pročísti několik časopisů, aby člověk získal náhledy dokonalé. Chceme pracovat k tomu, aby lid náš rozuměl životu, pozoroval jeho, učil se chápati mnohé velké jeho pravdy a eo nejněžnějšího — samostatně mysli a jednal.

Boj za očistu, jež úspěšně jsme zahájili v ročníku předšlém, povedeme dále. Chceme pracovat k vytříbení vkusu našeho čtenářstva. List náš i nadále potíratí bude šířitelé krvavé literatury, jež následky, tak zhoubné po celá léta působily na naši českou společnost. Napne- me všechny své síly, abychom to otravné zlo vyhladili dokonale.

Nejlépe proti tomuto hmušnému, vředu česko-americké žurnalistiky budeme čeliti, budeme-li ve svých sloupcích přinášeti čtení dobré, uslechtilé a vzdělávací. Vedeni touto myšlenkou, zahajujeme v tomto čísle dvě nové rozsáhlé práce dvou nejlepších lidových spisovatelů. Román "Starý hřích" můžeme směle odporučiti eo nejvřeleji svým čtenářům. O Janu Klecandovi, spisovatelí tohoto románu není třeba šířiti slova. Týž zapsal se již do- bře do srdcí našeho čtenářstva skvostnými pracemi, jež přinesli jsme v ročníku minulém. Josef Merhaut, spisovatel románu Had, podobá se v mnohém Janu Klecandovi. Tím, čím jest Klecanda českému lidu v Čechách, tím jest Merhaut českému lidu na Moravě. Je novinářem jako Klecanda, a proto zná dokonale českou duši i srdce. Jeho romány právem vždy působí v moravské obci literární rozruch. Doufáme, že i tímto románem svému čtenářstvu se zavděčíme.

Dále chystáme celou řadu článků poučných a vzdělávacích od našich spolupracovníků. Spisovatel Jan Havlas chystá pro příští ročník mnoho zajímavých věcí a dokonce první opravdu li-

terárně cenný, česko-americký román, na němž již začal pracovat. Dále chystá pro list náš poutavé Lísty z Nicaraguy, jež rovněž budou zajímavou literární událostí.

Než i jiné překvapení chystáme pro čtenáře naše v ročníku příštím, jimiž, doufáme, zavděčíme se každému.

Jak již výše jsme podotkli, potřebujeme morální i hmotné podpory našich příznivců, abychom svému poslání dostáli čestně. Jsme pevně přesvědčeni, že ti, kdož se zájmem sledovali zápas náš a souhlasili vždy s námi, i nadále zůstanou v stále rostoucím kruhu našich přátel a účastní budou i dalšího rozkvětu našeho listu.

Vykonáme vše, co bude v silách našich a stále budeme se snažiti, aby list náš se zdokona- loval a všestranně vyhovoval. Pro sebe nečekáme ani zisku ani slávy; nám nejmilejší odměnou bude uznání a přízeň našeho čtenářstva.

Redakce.

ČEŠI V AMERICKÝCH MAGAZINECH.

Ve spoustě magazinů, vycházejících v této zemi, jen zřídka kdy nalezáme něco o Čechách, jejich zemi, jejich minulosti, jejich umění; o Tatrách jsme četli nedávno v Century Magazine, o Dalmacii ve Scribner's, — o Holandsku, o Itálii, o Francii, o Anglii, o Německu, o Švýcarsku čteme stále obměně popisů stokrát už čtených, — ale o krásách Čech, o starých hradech v staré naší vlasti, o tom všem, co bylo by tu novinkou a zajímavostí, zdá se, že svět nemá ani tušení. V Cosmopolitan nedávno byl otištěn článek o polském sachafí; ale oitně-li se v Metropolitan jako nedopatřením i fotografie Muchova a několik slov o něm, ovšem, že Mucha jest uveden jako — Francouz... V Tales čteme překlady často chairných povídek německých, francouzských, italských, ba i řeckých a finských, ale o české literatuře, zdá se, hned tak nikdo nemá zvěděti, ač je tu dost Čechů, aby byli získali českému jménu aspoň tolik známosti, kolik jí máme dnes ve Francii.

Proto tím radostněji vítáme, objeví-li se kde v americkém magazínu článek z pera Čechova. Páně Perglerova "Slovo protestu" v minulém čísle The International Socialist Review zasluhovalo větší pozornosti i v českém tisku, než se mu jí dostalo. Ač stručný, článek jest obsažný a výmluvný, nezapíraje v ničem poctivé přimosti a temperamentu autora. A přáli bychom si, aby "slova protestu" proti nepřipustění zástupců českého národa v kongresu mezinárodní sociální demokracie, — aby to slovo bylo slyšeno tam, kam jeho zvuk měl doletět...

V dubnovém čísle Mining Magazine našli jsme na úvodním místě obšírnou studii inženýra Vincence Špirka, ředitele dolů v Siele, Monte Amiata, v Itálii. Článek, bohatě ilustrovaný, nese titul: "The Mercury Mining District of Monte Amiata, Italy" — a ovšem, pro nás jedinou zajímavostí jest pouze osoba autorova. Pan Špirek, ač po léta vzdálen vlasti, jest horlivým podporovatelem národních podniků, a jak jsme slyšeli, chystá se k návštěvě této země za účely obhedování. Zajímavé snad bude pro naše čtenáře, že pan Špirek je dobrým přítelem páně Havlasových, jenž před lety byl jeho hostem v Itálii a druhem na italských toulkách, a jehož jedna kniha, "Případy skoro neobyčejné," p. Špírkovi jest věnována.

Je podivno, že tak zřídka nalezáme byt jen zmínky o Čechách a Čechách v amerických magazinech. Munsey Magazine přináší

tohoto roku serií článků o vlivu jednotlivých národnostních složek na vývoj Spojených Států; ale nejen o Čechách, nýbrž ani o Slovanech v úhrnu není tu ni zmínky. Čechy jsou Američanům stále čímsi vzdáleným, neznámým. "Far-away Bohemia" zahlédli jsme v poznámce srpnového "Scrap Book" o jáchymovských dollarech, — a v literárních posudcích "Booklover's Magazine" čtli jsme nedávno k označení dobrodružnosti novinářských reporterů, že jsou to lidé, kteří "mohou dnes žítí v tajemné Praze a zítra stavět zámky v Španělsku..." A v té dále a v té tajemnosti zůstává naše vlast pro Američany stále....

POKRAČUJME I POLITICKY.

Lincoln, Neb., 28. čce. '06.

Slibil jsem laskavým čtenářům "Pok. Záp.", že s nimi sdělím další průběh okresních konvencí v zájmu p. Edwarda Rosewata, který se uchází o úřad spolkového senátora. Mnohý z vás zajisté ví, jak se věci mají a že zvláště krajané z venkova nebudou nyní ve svých okresech taký zájem v politice, jak by si bylo přáti, jelikož mají velmi mnoho práce a proto málo času jim zbývá, aby ho věnovali mohli něčemu jinému. Než tentokrát by měli učiniti výjimku, neboť se uchází o úřad náš slovutný krajan p. Ed. Rosewater, a to o nejdůležitější úřad po presidentu.

Odbývaly se již konvence v mnohých českých okresech, jako v Butler, Saunders a Saline, avšak s politováním vidím málo Čechů na delegaci do státní konvence, což si lze vysvětliti jen tím, že asi velmi málo krajanů přítomno bylo v oněch konvencích okresních.

My Češi běheme vůbec pramalý jen zájem u věci tak důležité a dovolujeme jinonárodovům, aby s námi dělali, jak se jim ráčí. Jest to věru smutné, že my jako občani Sp. Států sebereme vždy to, eo nám jiní uštědří a siec to, eo zbylo pod stolem. Mnohokrát jsem slyšel odsých spolukrajanů: Podívejte se, jak Irčané při sobě stojí a jak krajanům svým vypomoci hledí nejen vohledu národnostním, ale i v politickém!" A přece si my Čechové myslíme, že jsme národem vzdělanějším a pokročilejším, než oni Irčané. Než v ohledu politickém jsme daleko pozadu a zůstaneme i nadále pozadu, jestli to mladší pokolení nebude míti více zmužlosti a sebevědomí, než máme my starší. Nuže, krajané, vzechopte se tam, kde okresní konvence nebyly ještě odbývány, a hleďte vlivem svým působiti na své sousedy, aby pomohli panu Rosewaterovi k vítězství. Ujišťuji vás, že budete pak pyšní, až uslyšíte, jak výdatných služeb prokázal v senátu nejen státu našemu, ale i celé nové vlasti naší. Odložte již jednou přislovečnou svou liknavost a vykonajte trochu té práce pro účel dobrý a uhlídate, že zvítězíme.

Dále chei upozorniti své spolukrajaný, kteříž nemají dosud druhého listu občanského, aby si jej neopomenuli vyzvednouti eo nejdříve, siec jinak budou míti pernou práci dostati jej dle nového zákona, jelikož jim budou soudcem kladeny takové otázky, jež mnohý z nich nebude moci zodpovídati. Vezměte si dva svědky a eo nejdříve si vyzvedněte druhý list občanský. Zvláště krajané v Omaze a South Omaze měli by býti toho pamětlivi. Krajané south-omazští mohli by si dojíti k lékárníku p. Leo. Hurtovi, kterýž vám u věci té zajisté milerád poslouží. Nezapomeňte tedy a hleďte občanské povinnosti své dostati, vždyť toho vyžaduje vlastní váš prospěch.

Váš F. J. Fitté.

JAN HAVLASA:

GLOSSY.

Českoamerické úvahy.

XXIV.

Osoby a myšlenky.

Avaton, Cal., 23. vij. '06.

Byla kdysi kdosi zábavná schůze řádu kterési národní podpůrné jednoty českoamerické. Bylo to právě nedlouho před výročím úmrtním dne Havlíčkova, i proslychalo se, že mnohé spolky chystají se k oslavě; náš řád, o němž vypravuje tato pohádka, jest uvědomělý řád v uvědomělé osadě; předešel tedy ostatní řády i neřády a spojiv uslechtilé se zábavným, dal na program přednášku o Karlu Havlíčkovi Borovském. Ovšem, s podmínkou, že bude eo nejkratší. Bylo to náhodou právě ve výroční den svaté památky upálení Husova, což, jak uzná každý nepředpojatce, bylo nutno oslaviti "taneční zábavou po vyčerpání programu;" někteří účastníci však ujišťují, že docela zapomněli, jakou vzpomínku vyvolává v českých srdcích datum onoho dne. Šťastlive! Českost mít v srdci znamená mnohou bolest mít v srdci... Jednou došedše k bodu, kdy zapomínáme krvavá data, ovinita smutečným flórem, nemusíme se již strachovat, že jemnocit bude se v nás vzpirat, šlapajících po všem tom, eo by nám mělo být přece jen nedotknutelné a svato.

O Havlíčkovi mluvil Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem; podle jiného podání jeho jméno bylo Pošetilý Muž s Dobrým Srdcem. Konče svou krátkou řeč — krátkou vzhledem k taneční zábavě po vyčerpání programu, — Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem vyzval přítomné, aby přispěli každý aspoň maličkým peněžitým obnosem na postavení Havlíčkova pomníku v Chicagu. "Moje vztažená ruka čeká na obět vašich českých srdcí..." zakončil a skutečně vztáhl ruku, ... ubohý Pošetilý Muž s Dobrým Srdcem. A Členové Řádu tleskali, mnoho tleskali, — a jejich roztomilé ženy a usměvavé decrušky mnoho tleskaly, ještě více tleskaly, než Členové Řádu. A Členové Starší otáčeli se směrem k dveřím, za nimiž ozývaly se zvonivé tóny klínků; mladší členové ustupovali ze svých míst společně s dámami a tlačili se k stěnám sálu. Jaccísi lidé vpletli se mezi uprázdňená sedadla, a zatím eo Členové i dámy ještě tleskali, veliký ruch a šramot se stal, a jako v pohádce, mžken vyčistila se prostora. A ruka Dobrého Muže ještě byla vztažena... Pak sešel dolů. Bratr Předseda byl první, kdo se mu namátl do cesty. Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem vztáhl ruku. "Bratře Předsedo, ty dojista budeš první..." začal chvějícím se hlasem. Leč Bratr Předseda ani domluvit mu nedal. Nadšen se uchopiv vztažené ruky, zvolal srdce: "Šúr... já jsem byl dycky první, kdo s tebou souhlasil, ... a počme si na to vypít jednu na mě. Co budeš?" Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem ehtěl eosí namítat, ale než zmohl se na slovo, ocitl se před Obětním Oltářem, neboli u Báru. Mnozí Bratři tam už byli a jiní se tam hrnuli. Všem svatě nadšené planulo z očí. Dobrý Muž vztahoval ruku, a činil zoufalé pokusy dostat se k slovu, leč jaksi vždy, než to hlavní slovo bylo vysloveno, ruka byla nehopena, stisknuta a slovo zamačkáno v tom stisku. A Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem tedy už ruky ne- vztahoval a mlčel; pil a bral doutníky, a pta se sám sebe, byl-li skutečně kdy nějaký 6. července v českých dějinách, jenž měl by být nezapomenutelným i po 491 le-

tech, a bude-li za několik dní te- prve padesáté let tomu, eo Havlíček umřel, nebo bude-li tomu už 555 let... Naproti visel kalendář s datum 1906, jehož číslice zdály se tancovat dle tónů, zaznívajících ze sálu... Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem usoudil, že mnoho pil... A za zvuků "Home, Sweet Home," po 2. hodině noční, vyploužili se ven, do teplé noci červencové.

(Úryvek z dopisu: "A hned v ten den, nevěda ještě o Vašem zamýšleném pokusu, vyzýval jsem přítomné, by nějakou částkou přispěli na pomník Havlíčkův v Chicagu. Nikdo však se nehlásil a já jsem jim nechtěl již přerušovat další zábavy...")

Brzo po té byla pravidelná schůze řádová. Dobrý Muž šel do schůze a Pošetilý Srdce se mu chvělo v prsou. Šel v naději. Ve svém časopise četl slova, jež vyjádřila plně, eo měl na srdci, než jeho vlastní slova; a četl tam výzvu k témuž, k čemuž on darmo vyzýval onoho památného večera. Chtěl spojit svou výzvu s výzvou Člověka s Otráveným Pérem, jenž dlouho, už dlouho vyrušoval z klidu Vlastence Bez Vlastenckých Povinností... Ve schůzi ho uvítali, jak sluší a patří... Bratr Předseda dokonce ho ujišťoval přede všemi, zuřivě mu potřásaje rukou: "Tvoje řeč byla znamenitá. Musíme nějak oslaviti padesátou památku narození Havlíčkova." Dobrý Muž podotkl skromně: "Úmrtí." Bratr Předseda se ehtěl začervnat, ale pokus selhal; Bratr Předseda totiž už zapomněl se červenat. Leč Dobrý Muž ujal se příležitosti a nadšen se rozhovořil o povinnostech národních, ... o čemsi, eo máme v sobě a čeho zapřítí nedovedeme, ... mluvil v posvátném zápalu, ... a Členové Řádu cítili se vždy špatněji... Skutečně, do takových soutěsek je zahnal Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem, že většina již mimoděk sahala si do kapsy. Zdálo se, že nebude tu vyhnuti a že každý z nich přijde o část svých krvavě vydělaných peněz, k jejich útratě je tolik jiných, zábavnějších cest... Bratr Předseda poznamenal potíche, pod vousy, slyšitelně jen pro Bratra Tajemníka: "Aby hrom do toho... To mě bude stát dva bity!" A bratr tajemník zabručel: "Goddam! Sakrameneká národní žebrota!" A Pošetilý Muž s Dobrým Srdcem dokončil: "A tak opakujme jen zlatá slova Člověka s Otráveným Pérem..." Nedomluvil. Bouře se strhla... Jako by náhle démon posedl Členy Řádu, všichni vyskočili ze sedadel, rudí, zuřivě máchající rukama, blyskáje očima, vykřikujícíe ne- souvislá slova, vrážejíce druh do druhu a chroptíce... Konečně Bratr Předseda vyskočil na platformu, odstrčil žasnoucího Pošetilého Muže a zaburácel hlasem velikým: "Nie, Bratři, nie! Člověk s Otráveným Pérem je na nás krátké. Zelenák takovej, — bajgali, — ehtěl by nás učít. A peníze poslat jemu, aby tak s nima ušel do Kanady nebo do Mexika, ne Bratři, to se nestane!" A Členové Řádu, šťastni obratem, nadšeně tleskali, volajíce: "Na zdááááá... No, nestane... Af zhyne Člověk s Otráveným Pérem... Nazdáááá... Af žije Havlíček!"... Dobrý Muž s Pošetilým Srdcem pokusil se ještě o slovo. "On umřel!" namítal zdrecným hlasem: "Jde tu o myšlenku... Bratři..." A Bratři zaburáceli: "Nazdááááá... Ano, o myšlenku!" I vyvolal Bratr Před-